

terugval van haar zoon en van zijn baronnen spoedig daarna in het heidendom, is het Vladímir, machthebber van Kiev, die na de „Grieksche” hoofdstad van de Krim (Cherson) te hebben ingenomen, zich doopen laat. Hij moet beseft hebben, door den godsdienst van den overwonnene aan te nemen tevens een daad van groote politieke beteekenis te doen. Hij liet het niet alleen bij het doopen maar nam uit het veroverde gebied priesters mee naar Kiev, heilige vaten en ikonen. Het waren portretten op hout, niet met olieverf maar met tempera geschilderd. Zij stelden martelaren voor en beroemde biechtvaders; de overwinnaar, die zich aldus wist te laten veroveren door 't geloof van den overwonnene, veroverde van de weersomstuit den toegang tot 't keizerlijk paleis van Byzantium. Hij trouwt weldra met Anna, de dochter van den toenmaals grootsten monarch ter wereld, den Keizer van het Oost-Romeinsche Rijk, aanvaardt het Christendom voor heel Rusland, bouwt tallooze kerken en kapellen en wordt door die kerkelijke bezegeling zijner macht een veel grooter vorst dan hij anders ooit had kunnen wezen.

Vladímir bracht dus de eerste ikonen naar Rusland. Die van Kiev zijn dan ook de oudste. Zij werden in de nieuwgebouwde kerken opgehangen en werden er voorwerpen van vereering voor het pas aanvaarde geloof, want de Russische Kerk verklaarde meteen hare portretten van Christus en Maria authentiek, even authentiek als de Veronica-doek. Het is waar, dat aan de eeuw van Vladímir een groote en dikwijls bloedige strijd vooraf was gegaan, die over 't heele Byzantijnsche rijk raasde tusschen beeldgezinden en beeldvijanden (Ikonoklasten), een meer dan 100 jaar durende verwoede strijd (725—842) over uiterlijk enkel kerkelijk-dogmatische verschillen, maar die moord en doodslag en zeer veel martelaren heeft voortgebracht, en iets heeft helpen bewerken van groote beteekenis: Het is n.l. wel niet heelemaal zeker, wat de Byzantijnsche keizers der Isaurische dynastie met hun „beeldenstorm” hebben beoogd, maar het meest waarschijnlijk is, dat zij den invloed van den Paus van Rome hebben willen verminderen, hetgeen dan weer ten gevolge moest hebben, dat deze zijn steun elders zocht, — dien hij vond in Pepijn en Karel den Groote, de eerste leiders van een nieuw half-Romeinsch Westersch Keizerrijk....

Deze wereld-strijd, die de „ikoon” tot inzet scheen te hebben, is tijdelijk gekalmeerd en na een hevige herhaling tenslotte opgegaan in de formule van het tweede Concilie van Nycea, hetwelk de beelden toeliet „mits als symbool aanbeden, niet als werkelijkheid.”

Maar zóó nauw nam de groote kudde, die naar de Russische popes luisterde, het onderscheid natuurlijk nooit. De Kerk-uitspraak had de beeldenvereering wel is waar gelouterd, de moesjik echter, die nauwelijks aan zijn animistische traditie ontkomen was, kon „authentieke portretten”